

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-019-01/2014

P/14/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/007 – Wdrożenie w gminach nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

*Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę* Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie.

Kontroler Jacek Wolan - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91520 z dnia 22 września 2014 r.

(dowód: akta kontroli. str. 1-2)

*Jednostka
kontrolowana* Gmina Iwonicz-Zdrój, 38 – 440 Iwonicz-Zdrój, Aleja Słoneczna 28, zwana w dalszej treści „Gminą”.

*Kierownik jednostki
kontrolowanej* Paweł Pernal - Burmistrz Gminy Iwonicz-Zdrój, od dnia 4 grudnia 2006 r.

(dowód: akta kontroli. str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia¹ działania Gminy Iwonicz-Zdrój w zakresie wdrożenia nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi - zgodnie z wymogami znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach² (u.c.p.g.).

W kontroli wykazano, że w Gminie prawidłowo funkcjonuje system gospodarowania odpadami komunalnymi, który wprowadzono stosując w Urzędzie odpowiednie rozwiązania organizacyjne oraz terminowo przyjęto uchwały regulujące odbiór i gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Ustalono, że dołożono należytej staranności w realizacji zadań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz zadań mających na celu objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych deklaracjami o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Gmina prawidłowo dokonała wyboru podmiotu na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych zapewniając należyłą realizację usług w tym zakresie.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.

Gmina prawidłowo wywiązywała się z obowiązku sprawozdawczego, rzetelnie i terminowo sporządzając roczne sprawozdanie dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

1. Ustanowione w gminach rozwiązania organizacyjne dotyczące nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym tworzenia prawa miejscowego regulującego gospodarowanie tymi odpadami.

*Opis stanu
faktycznego*

1.1. Tworzenie prawa miejscowego regulującego gospodarkę odpadami komunalnymi w ramach nowego systemu

Regulując gospodarkę odpadami komunalnymi w ramach nowego systemu, Gmina Iwonicz-Zdrój posiadała uchwalony regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (zwany dalej „regulaminem czystości”), który został terminowo uchwalony i dostosowany do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Regulamin czystości został uchwalony po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Regulamin czystości określał wymagania obejmujące prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych powstających w gospodarstwie domowym, zasady dotyczące rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości, a także zasadę dotyczącą częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych. Działania te były zgodne z art. 4 u.c.p.g.

Zgodnie z przepisami art. 6n u.c.p.g., Rada Miejska w drodze uchwały określiła wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz o terminach i miejscu składania deklaracji.

Wzór deklaracji obejmował objaśnienia dotyczące sposobu wypełnienia, pouczenie, że deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego.

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 52-74)

Ustalono, że Gmina nie skorzystała z przysługujących jej uprawnień (z art. 6n ust. 1 pkt 2) u.c.p.g.) i Rada Miejska nie uchwaliła uchwały dotyczącej warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Pozbawiono tym samym mieszkańców Gminy możliwości składania deklaracji drogą elektroniczną.

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 47-50)

Rada Miejska nie podjęła uchwały w sprawie warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, gdyż jak wyjaśnił Burmistrz Iwonicza-Zdroju „Gmina Iwonicz-Zdrój nie wprowadziła możliwości składania e-deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z uwagi na niską dostępność społeczeństwa do Internetu, szczególnie osób starszych. Kampania informacyjna w zakresie nowych zasad odbioru odpadów pozwalała sądzić, iż duży odsetek mieszkańców dokona złożenia deklaracji. Złożenie deklaracji w formie papierowej eliminowało możliwość popełnienia błędów, ponieważ pracownicy Urzędu Gminy na

miejscu wskazywali błędy i prosili o skorygowanie danych. Takiej możliwości w przypadku e-deklaracji nie było”.

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 47-50)

Na dzień 1 lipca 2013 r. Gmina ujęła w ewidencji wszystkich właścicieli nieruchomości (2513 właścicieli), którzy byli zobowiązani do złożenia deklaracji o wysokości opłaty. Wielkość ta wynikała z prowadzonej przez Urząd ewidencji właścicieli nieruchomości (program POGRUN).

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 19-20; 47-50)

Ustalono, że na dzień 1 lipca 2013 r. funkcjonowały uchwały Rady Miejskiej w sprawie:

- a) szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów;
- b) wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- c) uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę warunki miejscowe.

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 47-50; 52-74)

Ustalając opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, od 1 lipca 2013 r. przyjęto metodę uzależnioną od liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość.

Przyjmując stawki opłaty za gospodarowanie odpadami brane były pod uwagę następujące dane:

- liczbę mieszkańców zamieszkujących Gminę,
- ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych,
- koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- przypadki, w których właściciele nieruchomości wytwarzają odpady nieregularnie (sezonowo).

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 47-50; 52-74)

Stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (miesięczna) na 1 lipca 2013 r. wynosiła 7,88 zł za odpady segregowane i 12,00 zł za odpady tzw. zmieszane. Po 1 lipca 2013 r. (od 1 maja 2014 r.), zmniejszona została stawka za odpady segregowane do 7,00 zł. Powodem zmiany stawki były oszczędności powstałe w wyniku wyboru oferenta, który zadeklarował wykonanie usługi za niższą kwotę, niż zabezpieczona w budżecie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 75-76)

Według stanu na dzień 1 lipca 2013 r., 2.513 właścicieli było zobowiązanych do złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, z których 2.371 terminowo złożyło deklaracje, 135 właścicieli nieterminowo złożyło deklaracje, natomiast 7 nie złożyło deklaracji.

Według stanu na dzień 30 września 2014 r., 2.608 właścicieli było zobowiązanych do złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, z których 2.366 terminowo złożyło deklaracje, 158 właścicieli nieterminowo złożyło deklaracje, natomiast 84 nie złożyło nowych deklaracji (dotyczy to właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli nowych deklaracji w związku ze zmianą stawki od 1 maja 2014 r.).

W okresie objętym kontrolą, Burmistrz wydał łącznie 8 decyzji (7 w 2013 r. i 1 w 2014 r.) - zgodnie z art. 60 u.c.p.g., wobec właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami.

(dowód: akta kontroli str. 4-8; 19-20; 77; 78-89)

1.2. Rozwiązania organizacyjne dotyczące nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi

Struktura organizacyjna Urzędu została dostosowana do zadań związanych z nowym systemem gospodarki odpadami komunalnymi.

Ustalono, że do dnia 1 lipca 2013 r. przypisano komórkom organizacyjnym Urzędu i samodzielnym stanowiskom pracy wszystkie zadania związane z nowym systemem gospodarowania odpadami. W Urzędzie do obsługi gospodarki odpadami komunalnymi zaangażowano 10 pracowników (łącznie zatrudnionych na 2,5 etatu), w tym 1 osoba nowozatrudniona do obsługi finansowej zadań z zakresu gospodarowania odpadami. Wymienieni pracownicy posiadali pisemne zakresy obowiązków. Zadania związane z wdrażaniem nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowano siłami pracowników Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 90-109)

Ustalono, że liczba pracowników Urzędu realizujących zadania związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi jest wystarczająca dla prawidłowej i terminowej ich realizacji. W latach 2012-2014, 9 pracowników Urzędu uczestniczyło w szkoleniach z zakresu problematyki gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym 1 organizowanym przez RIO, 8 organizowanych przez organizacje pozarządowe), na które wydatkowano łączną kwotę 4.072 zł (w tym 1.240 zł z tytułu udziału w szkoleniu organizowanym przez RIO). Poniesione wydatki na szkolenia pokryte zostały z dochodów własnych Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 24-25; 109)

W latach 2012-2014, Urząd realizował ustawowe zadania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W szczególności były to: zebrania w sołectwach z mieszkańcami (13); imprezy okolicznościowe (4); sesje Rady Miejskiej z udziałem mieszkańców (3); strony internetowe Urzędu; lokalne media (prasa). Do działań informacyjnych i edukacyjnych angażowano także pracowników placówek oświatowych, w których realizowano działania w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi polegające na realizacji projektów ekologicznych, organizowaniu zajęć pozalekcyjnych z tematyką ekologiczną.

Jak pisał Pan Paweł Pernal – Burmistrz Iwonicza-Zdroju, „w programach edukacyjnych placówek oświatowych na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój są przewidziane zajęcia z zakresu gospodarki odpadami, w szczególności sposobach gromadzenia, segregowania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Gmina Iwonicz-Zdrój od kilkunastu lat jest organizatorem akcji ekologicznych skierowanych do młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych. Od czterech lat akcja jest również kierowana do dzieci w wieku przedszkolnym. Akcje prowadzone są cyklicznie, każdego roku w miesiącach kwiecień i wrzesień w ramach ogólnopolskich akcji „Dzień Ziemi” i „Sprzątanie Świata”. Przed każdą akcją gmina przekazuje materiały informacyjne i plakaty oraz worki do segregacji odpadów i rękawice ochronne. W czasie akcji młodzież uczy się prawidłowo segregować odpady jak również nabywa podstawową wiedzę w zakresie prawidłowego gromadzenia i unieszkodliwiania odpadów”.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 24-25; 47-50)

Na stronie internetowej Urzędu oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w Gminie, udostępnione były informacje o podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej Gminy, a także o miejscach zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu

Gminy zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. Podawane były również informacje:

- o osiągniętych przez Gminę oraz podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, w danym roku kalendarzowym wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania;
- o punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- o zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych,.

Powyższe informacje udostępnione na stronie internetowej Urzędu były aktualizowane i łatwo dostępne dla mieszkańców Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 47-50; 110)

Urząd wywiązał się z obowiązku wykonania analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za 2013 r., która zawierała informacje o:

- możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;
- potrzebach inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi,
- kosztach poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych;
- liczbie mieszkańców;
- liczbie właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy;
- ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy;
- ilości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odbieranych z terenu Gminy.

Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi wykonana była przez pracowników Urzędu w ramach zakresu obowiązków służbowych i była podstawą do podjęcia decyzji (uchwały) o obniżeniu stawki za odbiór odpadów.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 111-115)

Gmina nie podjęła uchwały o odbieraniu odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady, niemniej wywiązała się z obowiązku objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie Gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Urząd wykonywał badania wywiązywania się właścicieli nieruchomości niezamieszkałych z obowiązku samodzielnego pozbywania się odpadów komunalnych poprzez analizy zawartych umów przez tych właścicieli z podmiotami odbierającymi odpady (wykazy zawartych umów przedstawiane były przez te podmioty) z danymi wynikającymi z rejestru właścicieli nieruchomości (POGRUN) i ewidencji podmiotów gospodarczych (EPOD).

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 47-50)

Gmina prawidłowo wywiązała się z obowiązku określenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W okresie II półrocze 2013 – III kw. 2014 r. łączna kwota dochodów przekraczających koszty (wynikająca z ewidencji księgowej) funkcjonowania

systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wyniosła 181.311 zł (z tego w II półroczu 2013 r. – 71.645 zł, na koniec III kw. 2014 r. – 109.466 zł). Podstawą przyczyną powstania tej nadwyżki był termin rozliczeń z tytułu wywozu odpadów. Na koniec 2013 r. w księgach rachunkowych nie wykazano faktury (kwota 51.840 zł) za wywóz odpadów za grudzień 2013 r., która wpłynęła i została zapłacona w styczniu 2014 r. Ponadto w 2013 r. wynagrodzenia osób (wraz z pochodnymi) zajmujących się gospodarką odpadami komunalnymi w poszczególnych wydziałach Urzędu, płacone były z rozdziału 75023 (Urzędy gmin). Na koniec III kw. 2014 r. w księgach rachunkowych nie wykazano 2 faktur (łączna kwota 98.280 zł) za wywóz odpadów za miesiące sierpień i wrzesień 2014 r., które wpłynęły do Urzędu po III kw. 2014 r.

W 2014 r. wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) osób zajmujących się gospodarką odpadami komunalnymi w poszczególnych wydziałach Urzędu, płacone były z rozdziału 90002 (Gospodarka komunalna).

W kontroli nie stwierdzono aby stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi były zawyżone.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 21-23; 116-126)

Ustalono, że Gmina rzetelnie prowadzi ewidencję w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Dotyczy to m.in. ewidencji umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Jak podał Pan Paweł Pernal – Burmistrz Iwonicza-Zdroju, *„Gmina Iwonicz-Zdrój wprowadzając nowy system odbioru odpadów komunalnych od właścicieli dokonała zakupu licencjonowanego programu komputerowego do obsługi systemu. Program o nazwie GOK umożliwia prowadzenie ewidencji wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych objętych systemem odbioru odpadów komunalnych oraz złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Program umożliwia prowadzenie elektronicznej ewidencji złożonych deklaracji, jak również właścicieli nieruchomości, którzy nie złożyli deklaracji w wymaganym okresie. Weryfikacja danych zawartych w deklaracjach prowadzona jest na podstawie ewidencji ludności oraz ewidencji podatkowej. Obydwie ewidencje są dostępne w formie elektronicznej w zainstalowanych programach komputerowych tj. PROGRUN (ewidencja podatkowa właścicieli nieruchomości) i ELUD (ewidencja ludności)”*.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 47-50)

Ewidencja prowadzona przez Urząd pozwala na rzetelne ustalenie dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz zapewnia aktualność danych.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 47-50; 77)

Gmina wywiązała się z obowiązku utworzenia infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Gmina nie budowała i nie utrzymuje własnej RIPOK, gdyż jak podał Burmistrz *„Gmina Iwonicz-Zdrój z uwagi na uzdrowiskowy charakter nie planowała budowy instalacji do segregacji i unieszkodliwiania odpadów. Zawarte porozumienie na dostawę odpadów komunalnych i segregowanych z Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Krośnie gwarantuje gminie realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami nałożonych na mocy ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina realizując nałożone obowiązki ustawowe zorganizowała system zbiórki, gromadzenia i unieszkodliwiania odpadów komunalnych i problematycznych. Odpady komunalne zmieszane i segregowane są gromadzone w workach foliowych i zgodnie z harmonogramem odbierane i wywożone do instalacji.*

Odpady segregowane dodatkowo mogą być gromadzone w utworzonych gniazdach recyklingowych, usytuowanych na terenie gminy. Mieszkańcy Gminy mają również możliwość dowożenia odpadów do Gminnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Iwoniczu-Zdroju. Punkt został wyposażony w pojemniki metalowe i plastikowe do gromadzenia odpadów komunalnych, głównie problematycznych jak: opony samochodowe, popiół z palenisk domowych, odpady zielone i wielkogabarytowe. Taki system zbierania odpadów został przychylnie przyjęty przez mieszkańców, jak również pozwala na obniżenie kosztów zbierania i przetwarzania odpadów. Budowa instalacji do segregacji odpadów może znacznie wpłynąć na wzrost kosztów. Na rok 2015 gmina planuje przeprowadzenie modernizacji GPSZOK. Główne zadanie inwestycyjne będzie miało na celu doposażenie punktu w pojemniki do gromadzenia odpadów segregowanych i problematycznych oraz dostosowanie punktu do potrzeb mieszkańców – budowa zadaszonej wiaty na odpady elektroniczne, dostosowanie placu utwardzonego na przyjęcie odpadów wielkogabarytowych. Środki finansowe na modernizację punktu mogą być pozyskane z funduszy unijnych bądź krajowych funduszy na rzecz ochrony środowiska”.

Gmina zawarła umowę z RIPOK w Krośnie, natomiast w umowie z wyłoniętym odbiorcą odpadów od właścicieli nieruchomości zawarła obowiązek dostarczania odebranych odpadów komunalnych do właściwej RIPOK.

Gmina utworzyła PSZOK a mieszkańcy gminy zostali zapoznani z miejscem i warunkami jego funkcjonowania. PSZOK nie umożliwia przyjmowania od mieszkańców Gminy wszystkich rodzajów odpadów komunalnych zbieranych selektywnie, gdyż odbierane są w nim następujące rodzaje odpadów:

- zmieszane odpady budowlane z remontów budynków mieszkalnych,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone,
- opony samochodowe,
- popioły z palenisk domowych,
- szkło i plastik.

Zagospodarowanie pozostałych odpadów zapewniono następująco:

- przeterminowane leki były przyjmowane przez wyznaczone apteki, dla których pojemniki na gromadzenie leków zostały zakupione przez Urząd Gminy w Iwoniczu-Zdroju.
- sprzęt elektroniczny i elektryczny odbierany był bezpośrednio przez podmiot, z którym Gmina Iwonicz-Zdrój zawarła umowę. Odbiór następował bezpośrednio od właściciela nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 9-18; 47-50; 132-139; 191-198; 373-380)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wybór podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

Opis stanu
faktycznego

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odbierał podmiot zewnętrzny TRANS-FORMERS KARPATIA Sp. z o.o. Tarnów, wyłoniony w trybie przetargu nieograniczonego.

Szacunkowa wartość zamówienia wynosiła: w przetargu na odbiór odpadów w II półroczu 2013 r. - 393,3 zł tys. zł (netto), natomiast w przetargu na odbiór odpadów w 2014 r. - 766,1 zł tys. zł (netto). Wartość przedmiotu umowy na odbiór odpadów w II półroczu 2013 r. - 311,0 zł tys. zł, w przetargu na odbiór odpadów w 2014 r. - 589,7 zł tys. zł.

W zawartych umowach określono, że wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy następowało w równych miesięcznych ratach, na podstawie przedkładanych faktur, do których dołączone były sprawozdania dotyczące ilości i rodzaju usuniętych odpadów oraz kart przekazania odpadów.

Rada Miasta Iwonicz-Zdrój nie podjęła uchwały o objęciu gminnym systemem utrzymania czystości także nieruchomości niezamieszkałych.

Podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości wybrany został zgodnie z przepisami, po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego zachowując procedury zgodne z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³.

W opracowanym do przetargów (na odbiór odpadów w II półroczu 2013 r. i w 2014 r.) SIWZ zawarto informacje wymagane w art. 6d ust. 4 u.c.p.g. tj.:

- wymogi dot. przekazywania odebranych zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- rodzaje odpadów komunalnych odbieranych selektywnie od właścicieli nieruchomości,
- standard sanitarny wykonywania usług oraz ochrony środowiska,
- obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z działalnością objętą zamówieniem,
- szczegółowe wymagania stawiane przedsiębiorcom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

Ustalono, że w umowach zawartych przez Gminę z podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wskazano RIPOK, do którego przekazywane będą odpady komunalne.

W uchwale z dnia 30 stycznia 2013 r., Rada Miejska w Iwoniczu-Zdroju wskazała, iż gminny punkt selektywnego zbierania odpadów znajduje się na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej (zakład budżetowy Gminy).

Wskazując podstawowe trudności i problemy związane z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, Burmistrz podał, że „*wdrożenie postanowień ustawy o utrzymaniu czystości i porządku przebiegało sprawnie. Trudności które wystąpiły dotyczyły:*

- *małe możliwości weryfikacji liczby ludności zamieszkałej w gminie (posiadamy ewidencję ludności, w której są osoby zameldowane a nie zamieszkałe),*
- *kalkulacja ceny powinna być wykonywana co roku, może to skutkować coroczną zmianą stawek. Nie było możliwości skorygowania stawek automatycznie, bądź przy pomocy decyzji. Wymagane było złożenie nowej deklaracji przez mieszkańca. Zdarzało się że mieszkańcy nie wiedzieli o zmianach stawki na ich korzyść,*
- *brak możliwości zlecania usług swojemu Zakładowi Gospodarki Komunalnej,*
- *zmiany organizacyjnej w Zakładzie Gospodarki Komunalnej i w Urzędzie Gminy,*

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

- brak możliwości wyboru Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych, co może powodować stosowanie monopolistycznych praktyk,
- trudna weryfikacja odpadów od pensjonatów i hoteli”.

(dowód: akta kontroli str. 26-31; 47-50; 127-233)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Kontrola przez gminę podmiotów odbierających odpady komunalne oraz właścicieli nieruchomości, a także wywiązywanie się gmin z obowiązku sprawozdawczego

Opis stanu
faktycznego

3.1. Kontrola przez gminę podmiotów odbierających odpady komunalne oraz właścicieli nieruchomości objętych systemem odbioru

W latach 2013-2014, Urząd nie planował kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy przez podmioty odbierające odpady komunalne, właścicieli nieruchomości oraz RIPOK. W tym okresie przeprowadzono łącznie 12 kontroli (ad hoc) u właścicieli nieruchomości objętych systemem odbioru odpadów, których przedmiotem był zły stan sanitarno-porządkowy nieruchomości.

Wyjaśniając powody braku planowego charakteru działań kontrolnych i działań kontrolnych podmiotów odbierających odpady komunalne i RIPOK, Burmistrz podał, że „1. Plan kontroli osób fizycznych i podmiotów gospodarczych – Gmina Iwonicz-Zdrój po wejściu w życie nowych przepisów w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (od 1.07.2013 r.) nie prowadziła kontroli osób fizycznych i podmiotów gospodarczych na podstawie ustalonego harmonogramu. Wynikało to m.in. z dobrych wyników w zakresie ilości złożonych deklaracji o wysokości opłat za odbiór odpadów komunalnych oraz małej liczby podmiotów nie posiadających podpisanych umów na odbiór odpadów. Od 1 lipca 2013 roku Urząd Gminy w Iwoniczu-Zdroju po weryfikacji złożonych deklaracji właścicieli nieruchomości zamieszkałych skierował ok. 300 upomnień do osób, które nie dokonały terminowego uiszczenia opłaty za odbiór odpadów komunalnych. Ponadto gmina realizując zadania nałożone znowelizowaną ustawą nie zwiększyła wydatnie ilości etatów na realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami. Zatrudniono jedynie jedną osobę na cały etat a część zadań dołożono do zakresów czynności wybranym pracownikom Urzędu Gminy w Iwoniczu-Zdroju. Takie rozwiązanie nie pozwalało na planowanie niektórych zadań, w tym również kontroli podmiotów czy osób fizycznych.

2. Kontrola Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych – Gmina Iwonicz-Zdrój nie prowadziła kontroli RIPOK w Krośnie. Instalacja, do której są wywożone odpady komunalne z terenu gminy, została wybudowana bez udziału środków finansowych Gminy Iwonicz-Zdrój. Zawarte porozumienie nie przewiduje żadnych partycypacji na modernizację czy rozbudowę instalacji. W tej sytuacji organ gminy nie posiada uprawnień do kontroli regionalnej instalacji zlokalizowanej poza terenem gminy.

3. Doraźne kontrole osób i podmiotów – Urząd Gminy w Iwoniczu-Zdroju prowadził doraźne kontrole osób i podmiotów w zakresie utrzymania czystości i porządku, w tym gospodarowania odpadami. Kontrole były podejmowane z urzędu lub na wniosek mieszkańców gminy. Podstawowy cel kontroli to stan sanitarno-porządkowy nieruchomości. W większości przypadków po wydaniu zaleceń pokontrolnych stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte. W dwóch przypadkach postępowanie

zostało zawieszone z uwagi na brak właścicieli nieruchomości”.

(dowód: akta kontroli str. 32-35; 51)

W okresie objętym kontrolą, Burmistrz nie nakładał kar pieniężnych na podmioty odbierające odpady komunalne. W tym okresie Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska również nie nakładał kar pieniężnych na Gminę i gminne jednostki organizacyjne.

Nie wystąpiły przypadki ukarania właścicieli nieruchomości z terenu Gminy w związku z niewykonywaniem obowiązków w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Ustalono, że na terenie Gminy nie występują tzw. "dzikie wysypiska". Ostatnie ujawnione i zlikwidowane "dzikie wysypiska" wystąpiły w 2012 r. (zlikwidowano 2 „dzikie wysypiska” o masie odpadów 8,5 tys. Mg).

(dowód: akta kontroli str. 32-35; 47-50; 234-235)

3.2. Wywiązywanie się gmin z obowiązku sprawozdawczego w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi

Poddano kontroli sprawozdania za II i IV kwartał 2013 r. oraz II kwartał 2014 r. (łącznie 13 sprawozdań jednostkowych) i ustalono, że wszystkie podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości złożyły sprawozdania kwartalne za rok 2013 i 2014 (III kw.).

W objętych badaniem sprawozdaniach stwierdzono, iż podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości nieterminowo przekazały 3 kwartalne sprawozdania - 2 za II kwartał 2013 r. i 1 za IV kwartał 2013 r.

Opóźnienia w składaniu sprawozdań wynosiły od 1 do 3 dni.

Gmina nie stosowała kar pieniężnych wobec przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne, który przekazał sprawozdanie kwartalne po terminie.

(dowód: akta kontroli str. 36-43; 244-372)

Wskazany przez Burmistrza powodem niewymierzenia kar było niewielkie opóźnienie, które nie miało wpływu na sprawozdania składane przez Gminę. Do podmiotów nieterminowo składających sprawozdania kwartalne, Urząd wysłał pisma przypominające o terminach składania sprawozdań i o możliwości nałożenia kar. Efektem tych działań było terminowe ich przekazywanie w 2014 r.

Poddane analizie sprawozdania kwartalne sporządzone przez podmioty odbierające odpady, zawierały informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych i o sposobie zagospodarowania tych odpadów. Zawierały także informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania na składowisku odpadów oraz informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania. W sprawozdaniach podawano również dane o liczbie właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne.

Stwierdzono, że w 7 na 13 badanych sprawozdań nie podano nazwy instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania (podawano nazwę jednostki do której przekazano odpady i jej adres, brak było nazwy instalacji).

Odbierający odpady nie stwierdzili właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem (podawano „0”).

Burmistrz podejmował działania w celu zweryfikowania kompletności danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych m.in. wzywano podmioty do przedstawienia dowodów przyjęcia odpadów przez RIPOK.

W przypadku powstania nieścisłości, braków lub w celu zweryfikowania kompletności

danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych, Burmistrz wzywał podmioty do uzupełnienia danych w sprawozdaniu i poprawienia danych sprawozdawczych. Podmioty, wobec których skierowano pisma dotyczące uzupełnienia lub poprawienia danych podanych w sprawozdaniach, wywiązały się z tych obowiązków.

(dowód: akta kontroli str. 36-43; 244-372)

Roczne sprawozdanie za 2013 r. sporządzone przez Burmistrza zostało terminowo złożone Marszałkowi Województwa Podkarpackiego oraz Podkarpackiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

W złożonym sprawozdaniu PWIOŚ wskazał braki i nieprawidłowości dotyczące:

- uzupełnienia nazw i adresów instalacji, do których przekazane zostały odpady komunalne (wskazując, że jeden zakład eksploatuje 3 instalacje w tym 2 regionalne instalacje przetwarzania odpadów);
- zweryfikowania danych podanych w częściach II, III i V sprawozdania.

Poprawione sprawozdanie przekazane zostało do PWIOŚ w wyznaczonym terminie.

Wymienione roczne sprawozdanie za 2013 r. zawierało (uwzględniając powyższe nieścisłości) informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru Gminy odpadów komunalnych (ogółem masa odpadów – 1814,1 Mg, w tym komunalnych 1536,2 Mg) i o sposobie ich zagospodarowania (poddanych składowaniu 38,2 Mg, poddanych innym niż składowanie procesom przetwarzania 1490 Mg). Zawierało także informacje o wskazaniu instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady komunalne, informacje o wskazaniu instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości odpady zielone i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania na składowisku odpadów („0”) a także informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania.

W sprawozdaniu podano także dane o liczbie właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne i liczbę właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem (wykazując „0”).

W sprawozdaniu podano osiągnięte poziomy: recyklingu przygotowania do ponownego użycia (frakcje papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła - 25,5%), przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami (0%) oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (33,6%), a także informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych (204,6 m³) odebranych z obszaru Gminy.

Ustalono, że dane zawarte w rocznym sprawozdaniu za 2013 r. – przekazany do Marszałka Województwa Podkarpackiego i PWIOŚ, były zgodne z danymi pozyskanymi z kwartalnych sprawozdań składanych przez podmioty odbierające odpady komunalne.

(dowód: akta kontroli str. 36-43; 244-267)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na konieczność opracowania planu kontroli i zintensyfikowania działań kontrolnych, zwłaszcza wobec przedsiębiorców odbierających odpady komunalne oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, nieobjętych nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Działania takie pozwolą, zdaniem NIK, na uszczelnienie systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy i przyczynią się do ograniczenia pozbywania się przez mieszkańców odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Rozpatrywanie skarg skierowanych do kierownika jednostki kontrolowanej odnoszących się do spraw dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi.

Opis stanu faktycznego

W Urzędzie prowadzony był rejestr skarg i wniosków, do którego prowadzenia wyznaczona była komórka organizacyjna Urzędu. W Urzędzie została umieszczona była (tablica ogłoszeń) informacja wskazująca komórkę organizacyjną rozpatrującą skargi i wnioski. Prowadzony przez Urząd rejestr skarg i wniosków pozwalał na bezkolizyjne ustalenie przebiegu i terminów załatwiania skarg przez kontrolowaną jednostkę. W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 września 2014 r., do Urzędu wpłynęło łącznie 8 skarg (w tym 2 anonimy). Skargi nie dotyczyły gospodarowania odpadami komunalnymi.

(dowód: akta kontroli str. 42-43; 381-382)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia listopada 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler
Jacek Wolan
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
Podpis

.....
Podpis